

УДК 793.3.071.5:[378.015.31:111.852

DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2023.28.293175>

Віталій Горголь, м. Полтава

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6646-9031>

ЕМОЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ: СУТНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ ДІАГНОСТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

В експериментальній статті висвітлюються сутність емоційної культури здобувачів вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія, показники сформованості її емоційного компонента (емоційно-естетична чутливість, здатність до естетичної насолоди, естетична емоційна спрямованість особистості), методи її діагностики та його результати. Визначено рівні сформованості емоційного компонента естетичної культури студентів, рейтинг емоційних спрямованостей особистості учасників експерименту, що дозволило авторові накреслити стратегію формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти.

Ключові слова: майбутні хореографи; естетична культура; емоційний компонент естетичної культури; показники сформованості емоційного компонента естетичної культури; діагностичний експеримент.

Постановка проблеми. Необхідність пошуку нових і ефективна реалізація усталених теоретичних підходів до професійної освіти майбутньої мистецької еліти (хореографів, музикантів, художників, акторів та ін.), оновлення методичного арсеналу формування естетичної сфери її представників продиктовані багатьма чинниками: політичними, соціальними і культурними викликами сьогодення; певною дискримінацією мистецтва, зокрема й хореографічного, в інформаційному суспільстві; трансформацією індивідуально-особистісних і соціальних характеристик сучасного молодого покоління; нагальною потребою збереження, творчого розвитку й популяризації кращих зразків національної та світової художньої культури; технологізацією та комерціалізацією освітнього процесу у вищій школі, що негативно впливає на його споконвічну гуманістичну й людинотворчу сутність, яка ґрунтується на етико-естетичних засадах. Так,

академік Г. Філіпчук наголошує, що «дуже важливим для освіти XXI століття повинен стати орієнтир виховання чуттєвого ставлення до світу, людини. Тоді можна буде сподіватися, що синтез людської енергії, почуттів, волі, гуманістичної спрямованості уможливить не лише виживання Людини, але й прогрес її загального зросту» (Філіпчук, 2013, с. 39).

У даному контексті набуває незаперечної актуальності проблема формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти, зокрема й тому, що підготовку фахівців здійснюють 33 вітчизняні університети та академії, які чекають на нові педагогічні дослідження та навчально-методичні матеріали.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади естетичного розвитку особистості розробили В. Бутенко, І. Зязюн (2006), А. Камінський, Л. Левчук (2010), О. Отич (2011) та ін., які Г. Васянович (2021) узагальнив у фундаментальній праці «Педагогічна естетика». Більшість досліджень присвячено формуванню естетичної культури майбутніх учителів різних спеціальностей (О. Бованенко, І. Зайцева, Н. Ничкало, М. Лещенко, Г. Падалка, Л. Побережна, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Федій та ін.), котрі послуговуються нам для визначення сутності ключового поняття (аналіз першоджерел представлено в дослідженнях Г. Сотської (2014) та В. Титаренко (2010)). О. Бурля, Ю. Волкова, О. Мартиненко, О. Реброва, Ю. Ростовська, Л. Степанова, О. Таранцева, Лю Цяньцян, Чжан Юй вивчали особливості професійної підготовки вчителів хореографії та керівників танцювальних колективів (див. вичерпний аналіз у дисертації Лі Ян (2019)).

Нині проблеми професійної освіти майбутніх хореографів досліджено недостатньо: представлено історію вітчизняної (Т. Благова, О. Жиров, К. Зозуля, М. Марушка, І. Мурована) та зарубіжної (Д. Бідюк, Т. Повалій, І. Ткаченко) хореографічної освіти, а також формування окремих якостей особистості хореографа – С. Забрєдовський (1997) систематизував педагогічні умови розвитку мотиваційної сфери фахівців; Є. Завгородня (2016) запропонувала методику актуалізації їхнього творчого потенціалу; Лю Сінтінь (2017) – методику виховання естетичної культури майбутніх хореографів, але обмежилась позаауди-

торною діяльністю університету. Аналіз стану дослідження порушеної проблеми в науковій літературі свідчить про її незаперечну актуальність.

Мета статті – розкрити сутність і показники сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів та обговорити результати його діагностики.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз, порівняння, узагальнення, абстрагування, систематизація) задля визначення сутності та показників сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів; емпіричні методи (тест-анкета Б. Додонова «Емоційна спрямованість», опитувальник Б. Басса, опитувальник М. Рокича, включене спостереження, міні-твір «Мої враження»), котрі дали змогу діагностувати рівень сформованості емоційного компонента досліджуваної професійно-особистісної якості.

Виклад основного матеріалу. Глибокий аналіз поняття «естетична культура» здійснено в дисертаціях Лю Сін'ятін (2017), Г. Сотської (2014), В. Титаренко (2010) і В. Томашевського (2020). У нашому дослідженні естетичну культуру майбутнього хореографа ми розуміємо як інтегративну, динамічну властивість фахівця, яка поєднує його особистісні й професійні якості та охоплює аксіологічний, емоційний, когнітивний і праксеологічний компоненти.

Усі науковці виокремлюють у структурі емоційної культури особистості емоційний компонент (афективний, емоційно-чуттєвий, емоційно-ціннісний, емоційно-мотиваційний), але зміст і показники його сформованості в дослідженнях різні. Так, Г. Сотська (2014) включає в афективний компонент естетичні емоції, почуття та чутливість, які виявляються в емоційних реакціях (с. 131-135). В. Томашевський (2020) суголосний із нею, але розглядає естетичні почуття, емоції, стани більш широко – у контексті естетичної свідомості (с. 94). Лю Сін'ятін (2017) вважає, що показниками емоційно-ціннісного критерію є ціннісне ставлення до мистецтва, природи, дійсності, самого себе, розвинуті естетичні почуття та емоційна саморегуляція (с. 182). Аналіз інших наукових розвідок із проблеми засвідчує, що всі вчені акцентують увагу на обов'язковості емоційної складової

для будь-якої якості, властивості, риси особистості, бо емоції є своєрідними маркерами суб'єктивних цінностей, потреб, мотивів, уподобань і виконують широкий спектр найрізноманітніших функцій (регулятивна, комунікативна, сигнальна, оцінна, компенсаторна, стимулювально-спонукальна тощо).

Індивідуальна унікальність і багатство емоційного світу кожної людини ускладнює вирішення адекватних об'єктивних і найбільш значущих ознак сформованості емоційного компонента естетичної культури особистості. Виокремлюючи їх у своєму дослідженні, ми виходимо з певних засадничих методологічних і психолого-педагогічних положень, які розкриємо нижче.

Академік І. Зязюн (2006) у багатьох своїх розвідках наголошував на важливості розвитку в кожній людині чутливості, у котрій перетинаються емоційне та естетичне. Відомо, що чутливість людини пов'язана з вродженими генетичними властивостями й темпераментом, тому важко піддається розвитку й виховним впливам, але її змістове наповнення визначається педагогічними та соціальними умовами життя й діяльності особистості, її загальної й професійної освіти, виховання й розвитку. Звідси першою ознакою емоційного компонента естетичної культури майбутнього хореографа ми вважаємо емоційно-естетичну чутливість, яка виявляється у вибірковій емоційній реакції на красу в різних її проявах (довкіллі, мистецтві, творчості, життєвих ситуаціях тощо) і ґрунтується на розвиненій чуттєвості індивіда.

По-друге, ми виходимо з етимології категорії «естетика» (від лат. *aesthetica*, гр. *aisthetikos* – те, що сприймається чуттям, відчуттям, чуттєво сприйняте), котру засновник однойменної науки О. Баумгартен розумів широко, включаючи в «чуттєве пізнання» не лише відчуття, а й емоції, уяву, інтуїцію тощо. Подальший розвиток філософсько-естетичного категоріально-поняттєвого апарату уможливив вирішення сутнісних характеристик феномену естетичного, як-от: а) усезагальність, адже воно виявляється не лише у мистецтві, але й у природі, людині (її зовнішньому вигляді й внутрішньому світі, поведінці й діях, ставленнях, навіть інтонаціях і окремих рухах тощо), соціальних відносинах, предметах тощо; б) неутилітарність (незалежність від

природної необхідності), в) безкорисливість (позбавленість вузькоegoїстичного інтересу й вигоди), коли «виявляється справді людське ставлення до предмета» в широкому розумінні слова як «іншого», його споглядання, переживання задоволення й насолоди (Левчук та ін., 2010, с. 100-103). Відтак, другою ознакою емоційного компонента естетичної культури майбутнього хореографа ми вважаємо здатність до переживання естетичної насолоди як найвищого почуття задоволення, втіхи, приємності, емоційного блаженства.

Професор Б. Додонов, досліджуючи емоцію як цінність, експериментально довів наявність емоційної спрямованості особистості як прагнення до певних переживань, що виходять з індивідуальних особливостей її функціональної потреби в емоційному насиченні. Вчений виокремив десять типів емоційної спрямованості: романтична, акізитивна, праксична, глористична, гедоністична, альтруїстична, гностична, пугнічна, комунікативна, естетична (Сотська, 2014, с. 132). Тож, третім показником емоційного компонента естетичної культури ми обрали естетичну емоційну спрямованість майбутнього хореографа, яка обіймає широкий спектр його естетичних емоцій, почуттів, станів, потреб, інтересів, мотивів і визначає рівень сформованості досліджуваної професійно-особистісної якості загалом і є, на нашу думку, її системотвірним центром, ядром.

Отже, у нашому дослідженні складниками і водночас показниками сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутнього хореографа є емоційно-естетична чутливість, здатність до естетичної насолоди та естетична емоційна спрямованість особистості.

У констатувальному експерименті ми визначали рівень сформованості вищезазначеного компонента досліджуваної професійно-особистісної якості студента-хореографа, застосовуючи діагностичні методи (тест-анкета Б. Додонova «Емоційна спрямованість», опитувальник Б. Басса, опитувальник М. Рокича), які продемонстрували свою валідність в аналогічних дослідженнях (Лі Сін'ятін, 2017; Сотська, 2014), а також розроблену нами програму включеного спостереження та міні-твір «Мої враження». Їхнє комплексне використання засвідчило, що названі

інструменти під час діагностики виконують взаємоконтролювальну функцію та дають змогу констатувати, підтвердити й уточнити ступінь сформованості кожного показника окремо та емоційного компонента естетичної культури майбутнього хореографа загалом.

В експерименті взяли участь 81 студент спеціальності 024 Хореографія закладів вищої освіти різних регіонів України. Обмежений обсяг статті не дає змоги обговорити результати за всіма діагностичними методами, тому зупинимось на найбільш показовому тесті-анкеті Б. Додонова, за потреби доповнюючи результатами інших діагностичних методів.

Здобувачам необхідно було ранжувати десять запропонованих емоційних спрямованостей у порядку власних уподобань. Під час обробки результатів анкетування ми аналізували: а) рангові позиції кожної емоційної спрямованості; б) прийнятні / неприйнятні емоційні простори (1-5 позиції в ранжуванні); в) статус емоційної спрямованості за всією вибіркою; г) індивідуальні пакети відповідей кожного учасника, визначаючи рівень сформованості емоційного компонента естетичної культури студентів у контрольній та експериментальній групах.

Нижче ми опишемо результати діагностики згідно з рейтингом емоційної спрямованості майбутніх хореографів (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Результати діагностики емоційної спрямованості майбутніх хореографів

№№	Емоційна спрямованість особистості	Ранг емоційної спрямованості особистості									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Романтична			16		17		9	19		20
2.	Акзитивна			8	10	9	16	19	8		11
3.	Праксична	18	27		12		7		9	8	
4.	Глористична	17	10	9	7	11			6	12	9
5.	Гедоністична			34	11		8	7	21		
6.	Альтруїстична	9			8	12	7	9		36	
7.	Гностична	7			11		19	8	20	8	8
8.	Пугнічна		14		12	13		19		10	13
9.	Комунікативна	9	9	9	9	9	9	9	15		3
10.	Естетична	7	11	15				14		17	17

Першу позицію посідають праксичні емоції (57 виборів – 70,37%), які виражають радісне збудження, підйом, натхнення, коли робота кипить і передбачаєш досягнення успіху. Такі самі результати отримано за опитувальником М. Рокича, де надано перевагу активному, діяльному життю. Однак серед майбутніх хореографів маємо й тих, хто відсунув праксичні емоції на 8-9 позиції (17 виборів – 21%).

Дещо нижче містяться глористичні переживання – задоволеність, гордість за себе, «коли можеш довести свою цінність як особистості чи перевагу над суперниками, коли тобою щиро захоплюються» (54 вибори – 66,67%). Різниця з попередніми результатами незначна, але тут маємо 26 негативних виборів (32%) і в іншому опитувальнику аналогічні вподобання займають 5 позицію. Ймовірно, глористичні емоції є для майбутніх хореографів стимулами, мотивами успішної діяльності.

Третій статус належить гедоністичним («безтурботність, гарне фізичне самопочуття, насолода смачною їжею, відпочинком, безпекою, життям») і комунікативним переживанням (по 45 виборів – 55,56%), але в них різний контур. Так, гедоністичні емоції не вивершились на 1-2 рейтинги, але й не опустились на 9-10. Загалом вони притаманні майбутнім хореографам і засвідчують їхню потребу в насолоді та здатність до неї. Проте це не естетична насолода як ознака емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів, бо «краса природи і мистецтва», за опитувальником М. Рокича, посідає найостаннішу сходинку. Отже, учасники констатувального «зрізу» мають насолоду як модальність, як даність, котра диктує «зadanість» у формульованому експерименті.

Комунікативна емоційна спрямованість особистості («гарний настрій, коли спілкуєшся з людьми, відчуття дружби та порозуміння») досить рівно розподілилась у прийнятній / неприйнятній площинах (відповідно 45/36 виборів), а також за кількісними показниками за кожною позицією (по 9 виборів із 1 до 7). Одержані результати відповідають дослідженням із вікової психології, де юнацький вік завжди характеризувався прагненням до спілкування, дружби й кохання. Дистанціювання окремих студентів від комунікативних переживань, ймовірно, пов'язано з

їх негативним соціальним досвідом, що потребує додаткового обстеження, яке не входить до завдань нашого дослідження.

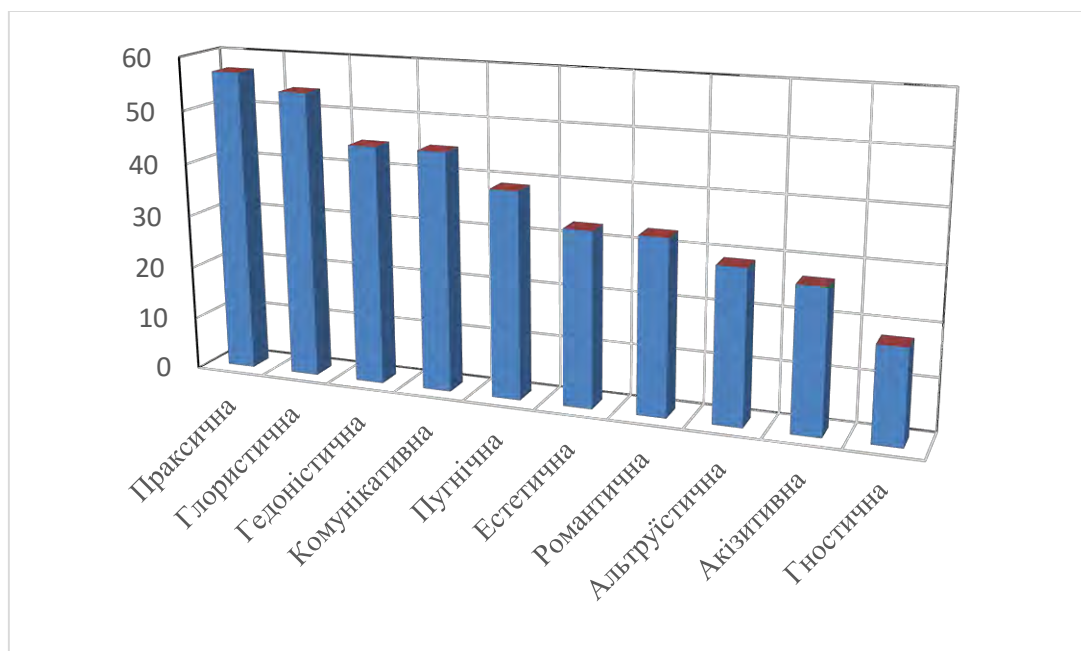
П'ятий рейтинг посідає пугнічна емоційна спрямованість – «бойове збудження, відчуття ризику, азарт, гострі почуття у момент боротьби та небезпеки» (39 виборів – 48,15%), відхилили такі переживання (7, 9, 10 місце) 42 особи (51,86%). На нашу думку, уподобання агресивних почуттів може пояснюватись особливостями хореографічної діяльності, яка передбачає участь танцювальних колективів (окремих пар) у численних спортивних і мистецьких конкурсах, змаганнях, де перемагає не лише виконавська майстерність, але й «бойовий дух».

Шостий статус належить естетичним емоціям («солодке та приємне почуття, що виникає при спогляданні природи, сприйнятті музики, танців, картин, віршів чи інших творів мистецтва»), котрі вподобали 33 учасники констатувального експерименту (40,74%). Дивує те, що 34 майбутні хореографи (41,98%) поставили їх на останні сходинки, що додатково підтверджується результатами, одержаними за опитувальником М. Рокича.

Із незначними відмінностями нижче містяться романтичні – «почуття незвичайного, таємничого, що відчуваєш у незнайомій місцевості, обстановці» (33 вибори – 40,74%); альтруїстичні – «радість і задоволення, коли вдається зробити щось добре для дорогих тобі людей» (29 – 35,8%); акізитивні – «хвилювання, коли отримуєш або купуєш нові речі» (27 – 33,3%); гностичні – «інтерес до пізнання нового» (18 – 22,2%). Зауважимо, що вибір романтичної емоційної спрямованості формально відповідає естетичній, але посідає 3 і 5 позиції, а не 1-3, що надає естетичним переживанням більшої ваги. Заперечення багатьма студентами альтруїстичних переживань засвідчує те, що сучасні педагоги мають постійно тримати руку на пульсі духовно-морального здоров'я молодого покоління. На межі емоційного простору майбутніх хореографів маємо гностичну спрямованість, хоча 7 студентів закладів вищої освіти (8,64%) поставили її на перше місце (див. діаграму 1).

Діаграма 1

Результати рейтингу емоційної спрямованості майбутніх хореографів

За результатами діагностики емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів ми виокремили зони їх емоційних уподобань, проаналізувавши ті, що містяться на перших п'яти позиціях і нижче (див. рис. 1). Так, на рисунку перший ряд обіймає емоційні спрямованості особистості, які переважають в експериментальній виборці, їх представлено з лівого боку діаграми; другий ряд охоплює низку емоційних спрямованостей особистості меншою мірою представлених серед учасників діагностичного експерименту (справа). Бачимо, що коло доміантних емоцій складають практичні, глористичні, рівнозначно гедоністичні й комунікативні, а також пугнічні емоції. Романтичні й естетичні почуття розташовано точно на межі двох протилежних емоційних просторів, що надає їм нестійкого характеру. Невподобану зону складають альтруїстичні, акзитивні та гностичні емоції.

Отже, для нашої наукової розвідки важливо те, що цілісний аналіз емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів за всіма діагностичними методиками засвідчив, що студенти мають багату емоційну сферу як психологічну основу для формування в них досліджуваної професійно-особистісної якості; естетичні емоції посідають в ієрархії емоційних цінностей проміжний, граничний характер, тому за сприятливих умов

естетичного розвитку студентів можуть набути гідного, вищого статусу, який має бути притаманний майбутнім митцям; домінування у вибірці практичної та глористичної емоційної спрямованості особистості вимагає застосування у формувальному експерименті активних методів і прийомів, технологій педагогічної підтримки на засадах студентоцентрованого підходу.

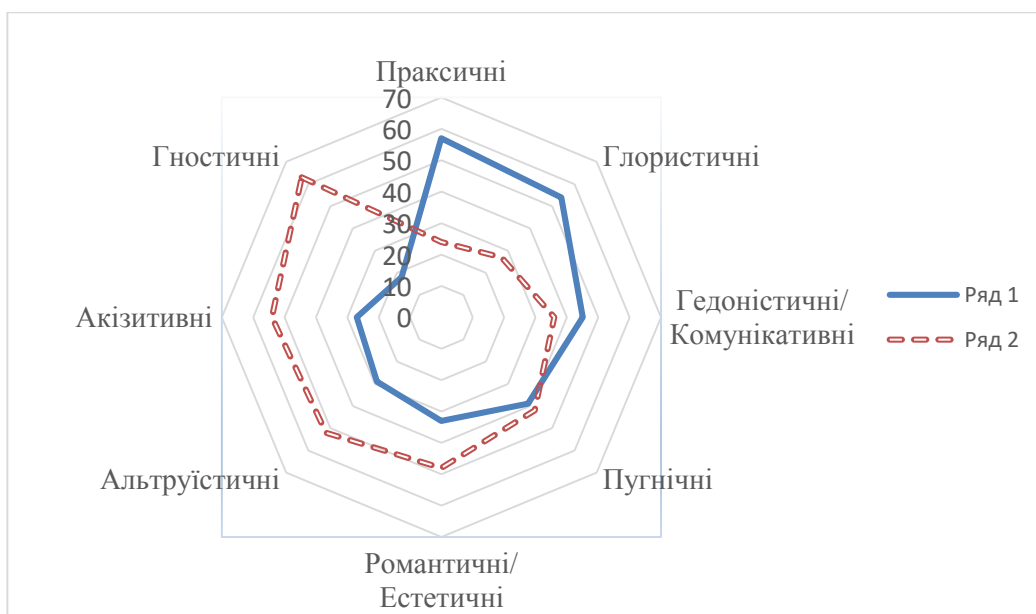

Рис. 1. Простори емоційних уподобань майбутніх хореографів

У ході аналізу індивідуальних пакетів відповідей ми визначали рівень сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів, зважаючи на: а) наявність емоційно-естетичної чутливості (контент-аналіз міні-твору «Мої враження»); б) рейтинг гедоністичної та естетичної емоційної спрямованості особистості (1-3 позиції – високий рівень; 4-7 – середній; 8-10 – низький).

Опрацювання результатів діагностики дало змогу визначити рівні сформованості досліджуваного компонента в контрольній (КГ) та експериментальній (ЕГ) групах (див. таблицю 2).

Як видно з таблиці, на констатувальному етапі педагогічного експерименту в обох групах рівні сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів майже ідентичні: високий рівень притаманний 11,43% студентам ЕГ і 14,71% КГ; середній – відповідно 22,86% і 23,53%; низький показали більше половини майбутніх хореографів – 65,71% (ЕГ) і 61,76% (КГ).

Таблиця 2

Рівні сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів у експериментальній і контрольній групах

Рівень сформованості	Результати діагностики (%)	
	Експериментальна група	Контрольна група
Високий рівень	11,43	14,71
Середній рівень	22,86	23,53
Низький рівень	65,71	61,76

На нашу думку, загалом такі результати дуже низькі для представників мистецьких спеціальностей, що розкриває широкий простір для естетико-спрямованої професійно-освітньої діяльності викладачів закладів вищої освіти.

Висновки. Отже, в ході діагностичного експерименту ми дійшли таких висновків: 1) естетична культура майбутнього хореографа – це інтегративна, динамічна професійно-особистісна властивість фахівця, яка охоплює аксіологічний, емоційний, когнітивний і праксеологічний компоненти; 2) показниками сформованості емоційного компонента естетичної культури в нашому дослідженні є емоційно-естетична чутливість, здатність до естетичної насолоди, естетична емоційна спрямованість особистості; 3) визначення рівнів сформованості емоційного компонента естетичної культури майбутніх хореографів дає змогу констатувати схожість діагностичних результатів у експериментальній і контрольній групах, що відповідає вимогам до організації формувального етапу педагогічного експерименту (високий рівень продемонстрували 11,43% студентів ЕГ і 14,71% КГ; середній – відповідно 22,86% і 23,53%; низький – 65,71% і 61,76%); 4) рейтинг емоційної спрямованості особистості в майбутніх хореографів (праксічна, глористична, гедоністична, комунікативна, пугнічна, естетична, романтична, альтруїстична, акізитивна, гностична) дозволив накреслити стратегію формування їхньої естетичної культури в закладі вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці теоретичної моделі методичної системи формування естетичної культури здобувачів вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія та її експериментальній апробації.

Список використаної літератури

- Васянович, Г. П. (2021). *Педагогічна естетика*: навч. посіб. Львів: Норма.
- Забредовський, С. Г. (1997). *Педагогічні умови розвитку мотиваційної сфери студентів хореографічних спеціалізацій в процесі фахової підготовки у вузі культури*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київський державний інститут культури. Київ.
- Завгородня, Є. Є. (2016). *Розвиток творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури та мистецтв*. (Дис. канд. пед. наук). Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ.
- Зязюн, І. А. (2006). Естетичні засади розвитку особистості. В кн. Н. Г. Ничкало (Ред.), *Мистецтво в розвитку особистості*: монографія (с. 14-36). Чернівці: Зелена Буковина.
- Левчук, Л. Т. (Ред.), Панченко, В. І., Оніщенко, О. І., Кучерюк, Д. Ю. (2010). *Естетика*: підручник. 3-є вид. доп. і перероб. Київ: Центр учбової літератури.
- Лі, Ян. (2019). *Формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ.
- Отич, О. М. (2011). Естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога. В кн. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. праць (Вип. 1, с. 46-58). Київ; Полтава.
- Сіньтін, Лю. (2017). *Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету*. (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Сотська, Г. І. (2014). *Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах*: монографія. Київ: Інститут обдарованої дитини.
- Титаренко, В. П. (2010). *Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання засобами українських народних промислів*. (Дис. д-ра пед. наук). Полтава.
- Томашевський, В. В. (2020). *Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти*. (Дис. д-ра пед. наук). Хмельницький.
- Філіпчук, Г. Г. (2013). Культуроцентризм сучасної освіти. В кн. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. праць (Вип. 6, с. 26-39). Київ; Полтава.

Vitalii Horhol

EMOTIONAL COMPONENT OF FUTURE CHOREOGRAPHERS' AESTHETIC CULTURE: ESSENCE, INDICATORS OF FORMATION, RESULTS OF THE DIAGNOSTIC EXPERIMENT

The experimental article highlights the essence of the emotional culture of students of higher education in the specialty 024 Choreography, indicators of the formation of its emotional component (emotional-aesthetic sensitivity, ability to aesthetic pleasure, the aesthetic emotional orientation of the personality), diagnostic methods (test questionnaire B. Dodonov "Emotional Orientation," questionnaire by B. Bass, questionnaire by M. Rokych, included observation, mini-work "My impressions") and its results. The levels of formation of the emotional component of the aesthetic culture of future choreographers in the experimental (EG) and control groups (CG) have been determined: a high level was demonstrated by 11.43% of the EG students and 14.71% of the CG; average – 22.86% and 23.53%, respectively; low – 65.71% and 61.76%). The rating of the emotional orientation of the personality in future choreographers is presented, such as praxic, gloristic, hedonistic, communicative, pugnacious, aesthetic, romantic, altruistic, acquisitive, and gnostic. The spaces of emotional preferences of students have been analyzed. It has made it possible to draw up a strategy for the formation of future choreographers' aesthetic culture in a higher education institution: 1) students of higher education have a rich emotional sphere as a basis for the formation of the studied professional and personal quality in them; 2) aesthetic emotions have an intermediate character in the hierarchy of students' emotional values, therefore, under favorable conditions of their aesthetic development, they can acquire a

higher status, which corresponds to representatives of artistic professions; 3) the dominance in the sample of the practical and gloristic orientation of the personality aims at the application of active methods and techniques, pedagogical support technology based on the student-centered approach in experimental work.

Keywords: *future choreographers; aesthetic culture; emotional component of aesthetic culture; indicators of the formation of the emotional component of aesthetic culture; diagnostic experiment.*

References

- Filipchuk, H. H. (2013). Kulturotsentryzm suchasnoi osvity [Culture centrism of modern education]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]*: zb. nauk. prats (Is. 6, pp. 26-39). Kyiv; Poltava [in Ukrainian].
- Levchuk, L. T. (Ed.), Panchenko, V. I., Onishchenko, O. I., & Kucheriuk, D. Yu. (2010). *Estetyka [Aesthetics]*: pidruchnyk. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
- Otych, O. M. (2011). Estetychni ta etychni zasady osobystisnoho rozvytku pedahoha [Aesthetic and ethical principles of the teacher's personal development]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]*: zb. nauk. prats (Is. 1, pp. 46-58). Kyiv; Poltava [in Ukrainian].
- Sintin, Liu. (2017). *Vykhovannia estetychnoi kultury maibutnikh khoreografiv u pozaaudytornii diialnosti universytetu [Education of Aesthetic Culture of Future Choreographers in Extracurricular Activity of the University]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Sotska, H. I. (2014). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh [Theoretical and methodological principles of the formation of aesthetic culture of future teachers of fine arts in pedagogical universities]*. monohrafiia. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny [in Ukrainian].
- Tomashevskiy, V. V. (2020). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh dyzaineriv u zakladakh vyshchoi osvity [Theoretical and Methodical Principles of the Future Designers' Aesthetic Culture Formation at Higher Educational Institutions]*. (D diss.). Khmelnytskyi [in Ukrainian].
- Tytarenko, V. P. (2010). *Teoriia i praktyka formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia zasobamy ukraïnskykh narodnykh promysliv [Theory and practice of forming the aesthetic culture of future teachers of labor education by means of Ukrainian folk crafts]*. (D diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Vasianovych, H. P. (2021). *Pedahohichna estetyka [Pedagogical aesthetics]*: navch. posibn. Lviv: Norma [in Ukrainian].
- Zabredovskiy, S. H. (1997). *Pedahohichni umovy rozvytku motyvatsiinoi sfery studentiv khoreografichnykh spetsializatsii v protsesi fakhovoi pidhotovky u vuzi kultury [Pedagogical conditions for the development of the motivational sphere of students of choreographic specializations in the process of professional training at the university of culture]*. (Extended abstract of PhD diss.). Kyivskiy derzhavnyi instytut kultury. Kyiv [in Ukrainian].
- Zavhorodnia, Ye. Ye. (2016). *Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnikh khoreografiv u osvithomu seredovyshchi vyshchykh navchalnykh zakladiv kultury ta mystetstv [Development of the creative potential of future choreographers in the educational environment of higher educational institutions of culture and arts]*. (PhD diss.). Mizhrehionalna akademiia upravlinnia personalom. Kyiv [in Ukrainian].
- Ziazium, I. A. (2006). Estetychni zasady rozvytku osobystosti [Aesthetic principles of personality development]. In N. H. Nychkalo (Ed.). *Mystetstvo v rozvytku osobystosti [Art in personality development]*: monohrafiia (pp. 14-36). Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].

Одержано 07.08.2023 р.